

Tyresö kommun
Samhällsbyggnadsförvaltningen
Göran Bardun
Kommunekolog
08-5782 93 51
goran.bardun@tyreso.se

TJÄNSTESKRIVELSE

2014-11-11

1 (8)

Dnr 2014/KS 0339

Kommunstyrelsen

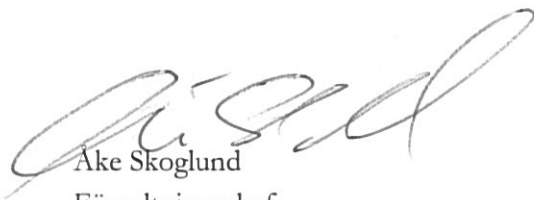
Remissvar, Ekosystemtjänster i en expansiv region

-Strategi för miljömålet ett rikt växt- och djurliv i Stockholms län,
Länsstyrelsen i Stockholms län.

Förslag till beslut

Miljö- och samhällsbyggnadsutskottet antar samhällsbyggnadsförvaltningens skrivelse som sitt yttrande över Länsstyrelsen i Stockholms läns remiss Ekosystemtjänster i en expansiv region – Strategi för miljömålet Ett rikt växt- och djurliv i Stockholms län.

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Åke Skoglund
Förvaltningschef

Göran Norlin
Avdelningschef

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Stockholms län har remitterat en strategi för miljömålet Ett rikt växt- och djurliv i länet, fram till och med 31 december 2014. Detta miljömål är ett av Sveriges 16 nationella miljö kvalitetsmål och av dessa har sex valts ut som prioriterade för länet. Strategin tidshorisont är fram till 2020. De prioriterade

miljömålen är begränsad klimatpåverkan, frisk luft, giftfri miljö, ingen övergödning, god bebyggd miljö samt ett rikt växt- och djurliv.

Miljömålet Ett rikt växt- och djurliv har av regeringen givits åtta preciseringar, av dessa har det Regionala miljömålsrådet i Stockholm valt ut fyra som rör områden som är särskilt viktiga för länet. Dessa preciseringar är: ekosystemtjänster och resiliens (ett ekosystems förmåga och snabbhet att återgå till ett ursprungstillstånd efter en störning), grön infrastruktur, biologiskt kulturarv och tätortsnära natur.

Samhällsbyggnadsförvaltningen anser att förslaget i stort fångar upp de målkonflikter som finns respektive lösningar som behövs för att värna och utveckla länets biologiska mångfald. Förvaltningen har lämnat några exempel på kommunens verksamheter eller åtgärder som verkar för att miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv ska kunna uppnås. Omfattande årliga resurstillskott krävs för att målet ska kunna infrias framöver.

Exempel på åtgärder i kommunen som stärker ett rikt växt- och djurliv i kommunen är olika typer av anlagda dagvattendammar, biodlingsverksamhet, arbeten med att inrätta nya och artrika naturreservat, kommunens uppmuntran av lokal odling, hävd och slätter av kulturmarker samt skötsel av eklandskap och hagmarker och liknande.

Indirekt menar vi att också kommunens naturskola och naturguideverksamhet bidrar till att miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv ska kunna uppnås genom ökad förståelse för naturens processer, för värdet av natur med hög biologisk mångfald av gener, arter och ekosystem.

Beskrivning av ärendet

Länsstyrelsen i Stockholms län har till och med 31 december 2014 sänt ut på remiss en strategi för miljömålet Ett rikt växt- och djurliv, Miljömålet Ett rikt växt- och djurliv är ett av Sveriges 16 nationella miljö kvalitetsmål och av dessa har sex valts ut som prioriterade för länet. De prioriterade miljömålen är begränsad klimatpåverkan, frisk luft, giftfri miljö, ingen övergödning, god bebyggd miljö samt ett rikt växt- och djurliv.

Miljömålet Ett rikt växt- och djurliv har av regeringen givits åtta preciseringar, av dessa har det Regionala miljömålsrådet i Stockholm valt ut fyra som rör områden som är särskilt viktiga för länet.

Dessa preciseringar är:

Ekosystemtjänster och resiliens – Naturmiljöernas förmåga att klara störningar och anpassa sig till förändringar, exempelvis ett ändrat klimat. Ekosystemtjänster är människans nytta av naturen som pollinering, rening av vatten, vackra landskap etc. Ekologisk resiliens är ett ekosystems förmåga att återhämta sig efter en störning.

Grön infrastruktur – Det finns en fungerande grön infrastruktur, det vill säga parker, natur- och vattenområden som hänger ihop i nätverk. Ju mer interaktion desto större biologisk mångfald. Den gröna infrastrukturen upprätthålls genom skydd av naturområden, återställande av mark så att livsmiljöer kan hållas intakta och ge en bibehållen biologisk mångfald.

Biologiskt kulturarv – Det biologiska kulturarvet förvaltas så att dess natur- och kulturvärden bevaras och stärks. Biologiskt kulturarv är den natur som uppstått när människan brukat landskapet.

Tätortsnära natur – Natur i och nära en tätort. Dessa områden är viktiga för biologiska värden, friluftsliv och för kulturmiljön.

Stockholms läns natur är unik

I länet finns stora bestånd av ek- och ädellövskogar som är värdefulla ur ett nationellt och ett europeiskt perspektiv. Naturmarker sträcker sig in mot Storstockholm i tioalet gröna kilar (RUF 2010) med skogsområden, sjö- och havsviksmiljöer, jordbrukslandskap och parker. De flesta, 90 % av länets invånare vill ha nära till natur och parker.

Staden växer

Storstockholm växer med över 30 000 invånare och år. Viktigt att se till de olika behov som finns av bostäder, natur, infrastruktur, service, kultur och arbetsplatser. Centralt är vikten av att värna de naturområden med höga

naturvärden och stor biologisk funktion. Nätverket av närnatur är viktigt för att skydda och stärka spridningsvägar för växter- och djur.

Strategins syfte och deltagare

Syftet med strategin är att miljömålet Ett rikt växt- och djurliv kan nå genom att visa konfliktområden, visa på nytänkande lösningar för länets utveckling med en samtidig gott främjande av den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster.

Strategin ska vidare nå fram till en samsyn hur den kan genomföras genom bland annat mer av samverkan mellan kommunerna och mer av samverkan mellan olika aktörer i Stockholms län. Strategin ska ge stöd vid diskussioner om prioriteringar i en föränderlig värld.

Strategins åtgärdsområden

Strategin innehåller sex åtgärdsområden, med vardera ett antal prioriterade åtgärder. Ansvaret för att strategins mål kan förverkligas ligger hos många aktörer: offentliga myndigheter, företag och ideella organisationer. Huvudmålgruppen för strategin är länets kommuner och regionala myndigheter.

De sex åtgärdsområdena med några valda exempel med kommunalt fokus:

Grön infrastruktur och markens historia

Länstäckande biotop/vegetationskarta, värna värdekärnor och spridningsvägar för växter- och djur vid nyetablering av bostäder, infrastruktur etc samt fortsätta arbetet med att skydda områden, mellankommunal samverkan kring gröna kilar. Ökad skötsel av i naturområden för artrikedom, markhistorik, landskap och upplevelsevärden.

Ekosystemtjänster

Använda grönstruktur för klimatanpassning i stads- och tätortsmiljöer, använda grönytefaktor vid nybyggnation, främja gröna tekniklösningar som gröna tak, genomsläppliga markytor för dagvatten.

Odlingslandskap och jordbruk

Ökad offentlig upphandling av närproducerade och ekologiska livsmedel, belysa målkonflikter i markanvändningen mellan jordbruksmark och förändrad markanvändning i översiktsplanarbetet, sköta och restaurera ängs- och hagmarker i skyddade områden och på kommunal mark, lokalt engagemang för skötsel av slätterängar etc., anlägga våtmarker, speciellt fiskfria dammar.

Skogar och skogsbruk

Sköta kommunala skogar med naturvårdsanpassade metoder för ökad biologisk mångfald, lyfta fram värdefull natur- och spridningskorridorer för växt- och djurliv i översiktsplaneringen.

Vatten, övergödning och skadliga ämnen

Ny bebyggelse på landsbygd bör knytas an till samhällen med utbyggda avloppssystem och fungerande kollektivtrafik, stränder skyddas i enlighet med strandskyddsreglerna, dagvatten tas om hand nära källan och öppna dagvattenlösningar prioriteras för ökad biologisk mångfald.

Natur för folkhälsa och friluftsliv

Prioritering av grönområden vid förskolor, skolor och äldreboenden, naturpedagogik i skolor och förskolor, naturvägledning (till exempel naturguidning), fortsatt arbete inom ramen för länsprogrammet "Aldrig långt till naturen". Knyt ihop stadsdelar med sammanbindande grönstråk och vandringsleder, utföra besöksräkningar i lokala naturområden och reservat, stärkt skötsel och tillgängliggörande av skyddade områden och arbeta med att frivilligarbete med att sköta bostadsnära natur- och parkmark.

Strategins genomförande och uppföljning

Strategin inriktar sig på verksamhetsområdena fysisk planering, planering av infrastruktur, skötsel av natur- och parkområden, landsbygdens utveckling, skogsbruket och områdesskydd.

Lokala miljömålsrådet ansvarar för att åtgärdsprogram tas fram. I dessa program ska definieras vem som ansvarar för olika delar. Länsstyrelsen ansvarar för att en länstäckande biotopkarta tas fram, ett viktigt verktyg för att se hur grönstrukturen i länet utvecklas.

Något om måluppfyllelsen hittills i länet

Länet har en mycket varierad och rik natur med flera naturmiljöer, biotoper, som är extra värdefulla i ett nationellt och europeiskt perspektiv; ädellövskogar, äldre barrskogar, ekhagar och sandmiljöer.

På grund av det senaste århundradets allt mer intensiva markanvändning har påverkat artrikedomen negativt i länet. Över sexhundra arter är hotade och finns med på rödlistan för arter som hotar att försvinna. Under de senaste 40 åren har arterna minskat med en tredjedel i länets glesbygder och med hälften i de mer centrala delarna av länet.

Positiva trender kan ses för en hel del kärlväxter som ormbunkar, örter, gräs och träd. En del lavar har kommit tillbaka när våra utsläpp vid förbränning av oljebränslen innehåller mycket lägre nivåer med svavel i dag.

Samhällsbyggnadsförvaltningens synpunkter

Förvaltningen har tagit del av förslaget till strategi för att stärka den biologiska mångfalden i länet till 2020, en utmaning som i sig är mycket stor men har en god potential om kommunerna lyckas få med alla goda krafter i lokalsamhället för att nå målsättningen med strategin. Vi anser att förslaget i stort fångar upp de målkonflikter som finns respektive lösningar som behövs för att värna och utveckla länets biologiska mångfald.

I länsstyrelsens arbete med att ta fram aktuellt förslag till strategi så har förvaltningen, tillsammans med grannkommunernas naturvårdsfunktioner haft genomgångar med länsstyrelsen för att ge vår ingång i arbetet och våra värderingar av lämpliga åtgärdsförslag.

Vid en genomgång har kommunen redan i dag en del av förslagen i drift i någon form och för flera förslag pågår planeringsarbete. Det kommunen behöver göra inom området är att ge förvaltningen och andra aktörer utökade möjligheter att kunna utföra strategins målsättning med större bredd. För det krävs mer resurser, både i kommunala såväl som i statliga program där medel kan sökas som till exempel LONA-systemet (Lokala Naturvårdssatsningen).

Det förvaltningen ser som områden som behöver stärkas lokalt är arbetet med att avsätta ytterligare ett par tätortsnära naturreservat för att säkra närnatur i Tyresös; Telegrafberget - Ällmora träskområdet samt det tätortsnära grönstråket Barnsjön-Gammelström som knyter an till Tyrestaområdet.

Tyresö har mycket skyddad natur i form av främst del i Tyrestaområdet men i de mer tätortsnära lägena behövs tillkommande områden för att den dagliga kontakten med naturmiljön i vardagen ska säkras.

Med en snabbt växande befolkning behövs också mer resurser för att sköta det ökande antalet naturreservat, ge vägledning och kunna utöka naturskolans arbete för ökad förståelse av naturens betydelse i en allt mer tätbefolkad kommun och region.

Goda exempel på kommunens arbete med biologisk mångfald ser vi i anläggandet av våtmarker och dammar där Kolardammen främst kan framhållas.

Vidare har kommunen sedan tidigare avsatt tre naturreservat. Ett fjärde reservat planeras för närvarande. Här kan speciellt framhållas reservaten Dyviks lövängar och Klövberget som goda exempel på områden med höga biologiska värden.

Ett annat exempel är de växtbäddar som lånas ut på kommunal mark för personer som önskar odla i tätortsnära miljöer, intresset har under det första året varit stort och förvaltningen väntas bidra med en utökad verksamhet om intresset är fortsatt högt.

Under det senaste året har kommunen kontrakterat biodlare som har bikupor på kommunens mark för att stärka den biologiska mångfalden lokalt.

Tyresö kommun har under ett antal år arbetat med skötsel av värdefulla natur- och kulturmarker som kräver insatser, exempelvis öppna beteshagar och att hålla efter igenväxning av eklandskap på kommunens marker. En verksamhet som dock behöver utökas.

Kommunen har också verksamheter som indirekt syftar till en stärkt biologisk mångfald. Tyresö naturskola är ett exempel som ger alla grundskoleelever i

kommunen minst tre natur- och miljötemadagar i fält under skoltiden. Kommunen har också en verksamhet med naturguidningar för allmänheten och riktade evenemang för olika grupper med olika tillgänglighetsbegränsningar. Detta sammantaget för att ge information om bland annat naturens funktioner och artrikedom.

Här kan även framhållas en verksamhet i kommunen som bedrivs av enskilda föreningar men även av föreningar och kommunen gemensamt. Det gäller hävd av ängsmarker med äldre metoder. Slåtterdagen i Alby naturreservat som avhålls i augusti årligen är ett mycket populärt evenemang som ger förutom ökad biologisk mångfald även överföring av kunskap mellan generationer och möjlighet att få leva sig in i villkoren på landsbygden för hundra år sedan för några timmar. Slåtterföreningen vid Dyviks lövängar ska här också framhållas som ett mycket gott exempel på ideell natur- och kulturverksamhet på kommunens mark.

Till sist kan omnämnas de ängsytor kommunen håller längs med en av de större vägarna i kommunen och som sköts med äldre metoder. Dessa blommande ängsytor är en viktig påminnelse för den jäktade tyresöbon om vårt gemensamma arbete för att behålla, förstärka men även skapa nya platser med på sikt hög biologisk mångfald.